

Nógv verður skrivað og sagt um Olof Palme í hesum lögum — um politisku og samfelagsligu hugsjónir og meiningar hansara.

Danska blaðið »Information« hevði eina oddagrein seinasta mánadag, sum vit endurprenta í heilum líki.

Hvat siga bløðini um Olof Palme!

Information

Palmes budskab

MORDET PÅ statsminister Olof Palme hentsatte i weekenden den svenske nation i en tilstand af dyb sorg, fortvivelse og afmagt.

Det virkede så meningsløst, at netop Palme, som viede det meste af sit liv til at bekæmpe volden og tale fredens og forsoningens sag, skulle afslutte sit liv på denne tragiske måde.

På det gadehjørne i Stockholms bymidte, hvor en endnu ukendt drabsmand sent fredag aften myrdede den svenske statsminister med et skud i ryggen, blev de blodige fliser weekenden igennem dækket til med hundredvis af blomsterbuketter og vågeblus, der lyste op i natten.

Bag politiets afspærringer stod folk tavse og udtryksløse. Mange havde svært ved at holde tårerne tilbage. »Det er ikke til at fatte«, sagde flere. »Sådan noget kan ikke ske i Sverige. Mord på statsledere og volden som politisk våben tilhører en anden verden, ikke vores.«

Olof Palme vidste bedre. Ja, det var vel nok hans største politiske bedrift, at han bragte verdens problemer ind i den svenske folkehjems-idyl og påpegede den globale sammenhæng i kampen for demokrati, frihed og fred.

»Deres kamp er en del af vores«. Det var Palmes evige budskab, hvad enten han talte om den vietnamesiske frihedsbevægelse, om de sorte kamp mod apartheid-regimet i Sydafrika, eller om undertrykkelsen i den kommunistiske verden.

Hans glæde og stolthed over det svenske samfund, »dette fine land«, var også en erkendelse af, at den demokratiske styreform aldrig må tages for givet — at den er sårbar og hele tiden skal forsvares.

I EN AF DE MANGE kommentarer til mordet på Olof Palme er det blevet sagt, at Sverige og den skandinaviske samfundsmodel nu har »mistet sin uskyld«.

Hvis det virkelig skulle være sandt, at vi først nu får øjnene op for den voldelige verden omkring os, så er det i hvert fald ikke Olof Palmes skyld.

Allerede for tyve år siden, den 1. maj 1966, sagde han i en tale i Malmö:

»Vi taler om viljen til fred. Men krig og konflikt har altid været menneskehedens følgesvende. Vi udtrykker vort ønske om, at menneskene må få lov at leve et tåleligt liv. Men millioner af menneskers tilværelse præges af hunger og elendighed, af lidelse og undertrykkelse.«

Palme fortsatte:

»Kendsgerninger og sammenhænge kan være svære at få overblik over. Og en og anden kan fristes til at vende det hele ryggen for at flygte ind i sit eget, vante miljø.«

»Hvad bryder jeg mig om zaren, se stæren, se stæren, skrev en svensk digter for mange år siden.

»Zaren, det var Ruslands kejser, symbol på et brutalt selvherskerstyre.«

»Stæren, det var symbol på svensk idyl, på længsel efter det fredfyldte og uforanderlige. Men det afspejlede også et forsøg på at flygte fra virkeligheden.«

»Det er et syn på verden, som definitivt hører fortiden til. Ingen kan længere stå fremmed over for verdensproblemerne — med deres had og elendighed, lyse håb og skære fortvivelse. De internationale spørgsmål kommer til os i dagligstuen, giver os bevidsthed om verden og tvinger os til at tage stilling. Det er et led i den udvikling der tvinger os ud i verden og verden hjem til os.«

Måske er forfærdelsen over, at også en svensk statsminister kan blive offer for verdens vold et udtryk for, at rækkevidden af Palmes grundlæggende politiske budskab aldrig blev helt forstået.

VI KENDER endnu ikke motivet til drabet på Olof Palme, men meget tyder på, at det var et nøje planlagt mord.

Statsministerens privatbolig i Stockholms Gamla Stan har tilsyneladende været overvåget gennem længere tid, og en spontan beslutning om at gå i biografen uden livvagter blev skæbnsvanger.

Spørgsmålet er, hvilke konsekvenser det svenske samfund nu vil drage af det efter alt at dømme politisk motiverede mord på Olof Palme.

Vil man forsøge at standse volden med større sikkerhedsforanstaltninger, med øget kontrol og mere overvågning?

I de svenske aviser kunne man allerede i går se billeder af Sveriges kommende statsminister Ingvar Carlsson, omgivet af fire sikkerhedsvagter, der kigger til alle sider. Andre billeder viser dronning Silvia bag en jernring af sikkerhedsfolk.

Forhåbentlig er disse foranstaltninger kun et forbigående fænomen, præget af øjeblikkets chok over Palmes død.

De står i hvert fald i skærende kontrast til de holdninger, Sveriges udenrigsminister Sten Andersson gav udtryk for, da han i weekenden blev stillet over for krav om stærkt øgede sikkerhedsforanstaltninger.

Andersson sagde, at det under alle omstændigheder er umuligt at opnå total sikkerhed i et åbent samfund som det svenske, og at øget kontrol, panserglas og massivt politiopbud har en tendens til at virke stik imod deres hensigt.

Der må og skal findes en anden vej i bestræbelserne på at forhindre en optrapning af volden, sagde Andersson.

Alt andet ville også være en hån mod alt det, Olof Palme kæmpede for.

Han betonedes jo bestandigt det demokratiske og åbne samfunds styrke.

Han nægtede at lade sine holdninger og handlinger bestemme af »det såkaldt praktiske livs mænd«.

Han ville forandringen og så idealforestillingerne om en bedre verden som drivkraften for al politisk handling.

Måtte det budskab leve videre, selv om Olof Palme ikke længere er iblandt os.

ph